

Vergaderjaar 2008–2009

30 136

Herstructurering en uitvoering Stedelijke vernieuwing

31 757

Stedenbeleid vanaf 2010

Nr. 24

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 8 mei 2009

De algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie¹ heeft een aantal vragen voorgelegd aan de minister van Wonen, Wijken en Integratie over het Besluit Wijziging verdeelsleutel stedelijke vernieuwing 2010–2014 (kamerstuk 30 136, nr. 22).

De minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 7 mei 2009.

Vragen en antwoorden, voorzien van een inleiding, zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Van Gent

De griffier van de commissie,
Van der Leeden

¹ Samenstelling:

Leden: Van de Camp (CDA), Van Gent (GL), voorzitter, Van der Staaij (SGP), Arib (PvdA), Poppe (SP), Weekers (VVD), ondervoorzitter, Dijsselbloem (PvdA), Depla (PvdA), Van Bochove (CDA), Van der Ham (D66), Sterk (CDA), De Krom (VVD), Verdonk (Verdonk), Jansen (SP), Ortega-Martijn (CU), Wolbert (PvdA), Van der Burg (VVD), Van Heugten (CDA), Bouchibti (PvdA), Van Dijk (SP), Thieme (PvdD), Fritsma (PVV), Van Toorenburg (CDA), Vacature (CDA) en Vacature (SP).
Plv. leden: Bilder (CDA), Dibi (GL), Vacature (SGP), Timmer (PvdA), Kant (SP), Blok (VVD), Bouwmeester (PvdA), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), Haverkamp (CDA), Pechtold (D66), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Nicolai (VVD), Neppéus (VVD), De Wit (SP), Voordewind (CU), Heijnen (PvdA), Zijlstra (VVD), Vietsch (CDA), Leerdam (PvdA), Ulenbelt (SP), Vacature (PvdD), Madlener (PVV), Willemsse-van der Ploeg (CDA), Vacature (CDA) en Karabulut (SP).

Inleiding

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van de vragen, zoals 12 maart 2009 gesteld door de algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie. Dit naar aanleiding van het besluit wijziging van de verdeelsleutel stedelijke vernieuwing voor het investeringstijdvak 2010 tot en met 2014 (Kamerstukken II, 2008/09, 30 136, nr. 22). Hiernavolgend zal ik deze vragen beantwoorden.

Tevens maak ik van de gelegenheid gebruik om u, conform mijn toezegging tijdens een algemeen overleg met voornoemde commissie op 12 februari 2009 (Kamerstukken II, 2008–09, 31 757, nr. 3), een presentatie van het stedenbeleid vanaf 2010 in de Drechtsteden te doen toekomen.¹ Dit ter illustratie dat de invulling van het nieuwe stedenbeleid vanaf 2010 zowel op het niveau van de stad als van de regio plaatsvindt (zie bijlage).

Vragen en antwoorden

1

Hoe technisch is de herijking van de verdeelsleutel van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV)? Klopt het dat er steden zijn die er 30 tot ruim 40 % op achteruitgaan?

Zoals in de Nota van Toelichting bij bovengenoemd besluit is aangegeven, betekent de technische herijking van de verdeelsleutel vooral dat gebruik is gemaakt van actuele gegevens. Voorts zijn de deelbudgetten voor cultuurimpuls en voor grootschalig groen in en om de stad vervallen. Het ministerie van OC&W, respectievelijk LNV stelt hiervoor geen budget beschikbaar voor het komende ISV-investeringsstijdvak 2010–2014. Voor het deelbudget voor de sanering van landbodems verwijs ik u naar de beantwoording van vraag 6.

Daarnaast is in de verdeelsleutel voor de deelbudgetten voor stadsvernieuwing en herstructurering de factor investeringspotentieel gewijzigd. Dit betekent dat voortaan alleen wordt gekeken naar de kooprijsontwikkeling van verkochte woningen en niet meer naar de baanontwikkeling als correctiefactor. Hiervoor is gekozen omdat de verkoopprijs van woningen de dominante factor is om te bepalen hoeveel de markt en/of een gemeente zelf kan bijdragen aan stedelijke vernieuwing.

De verlaging van het ISV-budget van € 1.6 naar € 1.2 miljard verklaart de achteruitgang van het ISV-III budget met circa 25%. In combinatie met de geactualiseerde verdeelsleutels kan deze budgetverlaging ertoe leiden dat er steden zijn die circa 30 tot 40% minder budget ontvangen voor het investeringstijdvak 2010–2014.

2

Waarom wordt in de verdeelsleutel niet gebruik gemaakt van de leefbaarometer?

Omdat sprake is van een technische herijking, is besloten geen nieuwe elementen aan de verdeelsleutel toe te voegen. Overigens maken delen van de leefbaarometer al deel uit van de verdeelsleutel, zoals gegevens omtrent de woningvoorraad en aanwezigheid van voorzieningen. De leefbaarometer kent een bredere horizon dan stedelijke vernieuwing.

3

Waarom wordt in de verdeelsleutel gebruik gemaakt van cijfers uit 2006 in plaats van meer actuele gegevens voor bijvoorbeeld de woningvoorraad? Wat zijn de gevolgen van het gebruiken van oudere gegevens voor de inkomsten van gemeenten die in de periode 2006–2009 veel nieuwbouw

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

hebben gerealiseerd in de orde van grootte van een paar duizend woningen, zoals in Leidsche Rijn?

Voor het samenstellen van de nieuwe verdeelsleutel is gebruik gemaakt van de meest actuele beschikbare cijfers. Wat betreft de voorraadcijfers is dat de situatie per eind 2006/begin 2007. In het licht van de verdeling wordt uitsluitend gekeken naar woningen tot en met 1980 en dus niet naar nieuwbouw zoals in Leidsche Rijn.

4

Hoe staat het met de uitvoering van de motie 31 700-XVIII nr. 40 over de herziening van het bekostigingsstelsel voor de opbouw dan wel afbouw van voorzieningen zoals buurthuizen, sportvelden en jongerenvoorzieningen? Klopt het dat met de huidige sleutel een stad als Almere slechts € 40 000 voor vijf jaar uit het ISV-III krijgt?

Voor wat betreft een eventuele herziening van bekostigingsstelsels in relatie tot de afbouw van voorzieningen voor gemeenten die te maken hebben met krimp van de bevolking, is het voornemen dat het kabinet, in samenhang met de in 2008 uitgebrachte adviezen van de Raad voor de financiële verhoudingen en de Raad voor het openbaar bestuur, hierover een standpunt inneemt in het «Aktieplan bevolkingsdaling als nieuwe kans». Dit Aktieplan wordt naar verwachting najaar 2009 naar de Tweede Kamer gezonden.

Met betrekking tot de vraag naar bekostigingsstelsels voor de opbouw van voorzieningen voor gemeenten die te maken hebben met grootschalige nieuwbouw is, in opdracht van het ministerie van VROM en de gemeente Almere, een onderzoek in uitvoering. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek zal nader besloten worden welke conclusies het rijk hieraan verbindt. Ik verwacht dat deze conclusies vóór de zomer 2009 bekend zijn.

Voor de provincie Flevoland (exclusief Lelystad) is de rijksbijdrage ISV-III bepaald op € 600 000. De provincie Flevoland verdeelt dit budget over de gemeenten in Flevoland, waaronder Almere.

5

Wat zijn de gevolgen op de langere termijn voor sterk groeiende gemeenten (New Towns), als er nu geen rekening met hen wordt gehouden? Gaat er bijvoorbeeld binnen deze termijn nog een aanpassing voor de New Towns komen?

Het ISV is gericht op het wegwerken van achterstanden in de bestaande stad. Hoe ouder de woningvoorraad des te zwaarder dit doortelt bij de verdeling van de ISV middelen. Met de New Towns wordt op dit moment bezien op welke wijze er meer nadruk kan worden gelegd op preventie en beheer. Ter voorbereiding hiervan wordt samen met de zogenoemde «Ortega-gemeenten» (Almere, Apeldoorn, Ede, Haarlemmermeer en Zoetermeer) geanalyseerd hoe de problemen en kansen van de New Towns vertaald kunnen worden in een nieuwe aanpak waartoe experimenten, aanpassing van de regelgeving of werken met slimme allianties een rol kunnen krijgen. Ik zal u hierover na de zomer 2009 nader informeren.

De op 1 april jl. in werking getreden verdeelsleutel bepaalt tevens het aantal rechtstreekse gemeenten. Het aantal (31) is voor de investeringsperiode 2010–2014 ongewijzigd gebleven. Mijn voorganger heeft de «Ortega-gemeenten» hierover geïnformeerd.

6

Loopt u niet het risico op versnippering van het budget, zoals eerder het geval was, door maar liefst drie van de zeven deelbudgetten uit het ISV te halen? Waarom is deze keuze gemaakt? Welke maatregelen zijn er genomen om dit effect zo goed mogelijk te beperken? Waarom is er geen risico op versnippering van het budget?

Het ISV is minder breed dan voorheen, maar ISV is geen doel op zichzelf. Van belang is dat regelingen aansluiten bij de (wijzigende) beleidsdoelen van het rijk en dat op lokaal niveau hierover afstemming is.

Voor groen en cultuur zijn er geen budgetten meer beschikbaar in het kader van stedelijke vernieuwing. In het kader van de wijkaanpak zijn wel middelen voor groen en cultuur beschikbaar gesteld door het ministerie van LNV respectievelijk OC&W.

Bodem blijft deel uitmaken van het ISV. Voor bodemsanering wordt nu invulling gegeven aan de wens van de Tweede Kamer om spoedlocaties met voorrang te saneren. In dat kader zal het Rijk met partners een convenant bodemsanering afsluiten. Onderdeel van dat convenant is een versleuteling van de bodemmiddelen welke aan het ISV worden toegevoegd. De bodemmiddelen zullen door middel van een Amvb, op basis van artikel 18, tweede lid van de Wet stedelijke vernieuwing, in de loop van dit jaar bekend worden gemaakt.

7, 8 en 9

Is bij de aanpassing van de verdeelsleutel stedelijke vernieuwing voor het investeringsstijdvak 2010–2014 gebruik gemaakt van de door de ministeries van VROM en Financiën gevraagde rapportage «Van een aanbodgestuurde naar een meer vraaggestuurde woningmarkt; Advies Aanbodzijde Woningmarkt en Financiering Woningbouw» van de heer Kremers van 29 september 2008? Zo ja, welk deel van de analyse is concreet gebruikt en welke aanbevelingen zijn overgenomen? Kunt u ook uiteenzetten waaruit dat precies blijkt en welke de consequenties hiervan zijn? Zo nee, waarom niet?

Is het advies van de heer Kremers overgenomen om de afspraken van het Rijk en decentrale overheden niet meer allereerst te concentreren op de nieuwbouw, maar op de doorstroming? Zo ja, waar blijkt dit uit? Zo nee, waarom niet?

Is er een kwantitatieve meetlat ontwikkeld om de doorstroming in alle regio's op gang te brengen en zijn hierover afspraken gemaakt in het kader van de verdeelsleutel stedelijke vernieuwing voor het investeringsstijdvak 2010–2014? Zo ja, welke afspraken zijn dat en hoe werken die concreet uit in de aangepaste verdeelsleutel voor deze periode? Zo nee, waarom niet en wat zijn hiervan de consequenties?

Met betrekking tot de aanpassing van de verdeelsleutel stedelijke vernieuwing is geen gebruik gemaakt van het rapport van de heer Kremers. De redenen hiervoor zijn als volgt.

De verdeelsleutel voor het ISV-III diende, ingevolge het bepaalde in de Wet stedelijke vernieuwing, uiterlijk per 1 april 2009 in werking te zijn getreden. Ten tijde van het verschijnen van het rapport van de heer Kremers was de verdeelsleutel voor het tijdvak 2010–2014 op hoofdlijnen gereed.

Daarnaast stelt de heer Kremers in zijn advies dat het aanbeveling verdient om de ISV-regeling in essentie vanaf 2010 te continueren. Bij de evaluatie van de regeling is gebleken dat het ISV effectief is en zorgt voor een goede financiering van een prioriteit in het rijksbeleid.

Over doorstroming worden in het kader van het stedelijk vernieuwingsbeleid geen afspraken gemaakt. Daarom zou het niet gepast en ook onjuist zijn om de betreffende aanbeveling uit het advies van de heer

Kremers te verdisconteren in de afspraken voor ISV-III en de verdeelsleutel. Daar komt bij dat in het kader van ISV-III de gemeenten/provincies prestaties op out-come niveau opstellen en dat het bij de nadere invulling gaat om het realiseren van concrete resultaten, passend bij die doelen. De ISV-afspraken gaan dus niet over de inzet van, tussen steden variabel in te zetten, middelen zoals bijvoorbeeld doorstroming. Daarom is ook geen meetlat ontwikkeld voor het op gang brengen van doorstroming in het kader van de verdeelsleutel voor ISV-III.

De woningproductie en achterliggend de doorstroming op de woningmarkt maken wel deel uit van het overleg van het rijk met decentrale overheden over de verstedelijkingsafspraken voor de periode 2010 tot 2020.

10

Heeft het CPB de onderliggende systematiek van de woningbehoefteberekening inmiddels doorgerekend? Zo ja, zijn de uitkomsten hiervan dan ook meegenomen in de nieuwe verdeelsleutel stedelijke vernieuwing? Zo nee, waarom niet en kunt u dan aangeven of u dit nog van plan bent te laten doen?

De heer Kremers adviseert om een econoom, bijvoorbeeld vanuit het CPB, een second opinion te laten geven op de woningbehoefte-systematiek van WWI. Het CPB heeft hier, mede in verband met de werkzaamheden voor de kredietcrisis, onvoldoende tijd voor. Inmiddels is afgesproken dat het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) deze second opinion uitvoert. Overigens worden de uitkomsten van de woningbehoefteberekeningen over de toekomstige ontwikkeling van de vraag naar en het aanbod van woningen niet gebruikt voor de verdeelsleutel ISV.

11

Waarom heeft u er bij de nieuwe verdeelsleutel stedelijke vernieuwing niet voor gekozen om te kiezen voor een verschuiving van subsidieverlening naar overheidsparticipatie in passende vormen van «risk en benefitsharing»?

Van het advies van de heer Kremers over overheidsparticipaties gebaseerd op risk and benefitsharing zijn op dit moment de consequenties niet bekend, ook niet in financiële zin. Om die reden is er niet voor gekozen.

12

Wat wordt er nu precies voorgesteld als het gaat om de wijziging van de verdeelsleutel voor het deelbudget voor geluidshinder? Wat zijn de gevolgen van het overbrengen van de middelen naar het ministerie van Verkeer en Waterstaat voor de woningen?

De geluidssanering van de rijkswegen en -spoorwegen bestaat uit een aantal elementen waarvoor de middelen deels op de begroting van het ministerie van V&W en deels op de begroting van VROM/WWI staan. Om deze sanering efficiënter en voor burgers begrijpelijker te kunnen uitvoeren zal de totale sanering voor deze rijksinfrastructuur bij V&W worden ondergebracht. Niet langer de gemeente, maar Rijkswaterstaat dan wel ProRail zal zorgdragen voor een tijdige aanpak.

Van het totale ISV-III-budget wordt dat deel naar V&W overgeheveld dat betrekking heeft op gevelisolatie voor woningen langs rijkswegen en spoorwegen. Voor de ISV-III periode betreft dit € 35 miljoen.

Doel is om uiterlijk 2020 de sanering voor alle geluidsbelaste woningen langs rijkswegen en spoorlijnen en van de A-lijst en de Raillijst waarop het deelbudget voor geluidhinder zich richt, af te ronden.

13

In hoeverre komt het programma «Groen en de Stad» overeen met de aandacht en financiële middelen voor groen in en om de stad in het tweede tijdvak van het ISV?

De invulling van het programma «Groen en de stad» is een onderdeel van de groen-opgaven in ISV-II. Het ministerie van LNV heeft voor ISV-II € 11,7 miljoen beschikbaar gesteld voor groen in de G31-gemeenten. Het ministerie van VROM heeft dit verdubbeld tot € 23,5 miljoen.

In 2006 heeft het ministerie van LNV, samen met de ministeries van BZK en VROM, de G31, de provincies en andere maatschappelijke partners, het programma «Groene Partners», nadien «Groen en de Stad» opgezet. Dit programma vormt een aanvulling op het onderdeel «groen» van ISV-II en is gefinancierd met een LNV-budget van € 2,5 miljoen. Binnen dat programma zijn vanaf 2007 in 9 steden impulstrajecten gefinancierd. Hierbij worden relaties gelegd tussen groen en andere thema's zoals sport, recreatie, integratie, en gezondheid. Verder is een kennisnetwerk gestart en zijn praktijknetwerken opgezet.

Een voorbeeld van een impulsproject is het project «Groen op Zuid» in Rotterdam. Hierbij vormt een verpauperd terrein een belangrijke schakel tussen het Zuiderpark en de Valkeniersweide. Om dit terrein meer een sociale functie te geven worden sportieve en culturele activiteiten georganiseerd. Daarnaast wordt direct grenzend aan het Zuiderpark een sport- en evenemententerrein gerealiseerd.